

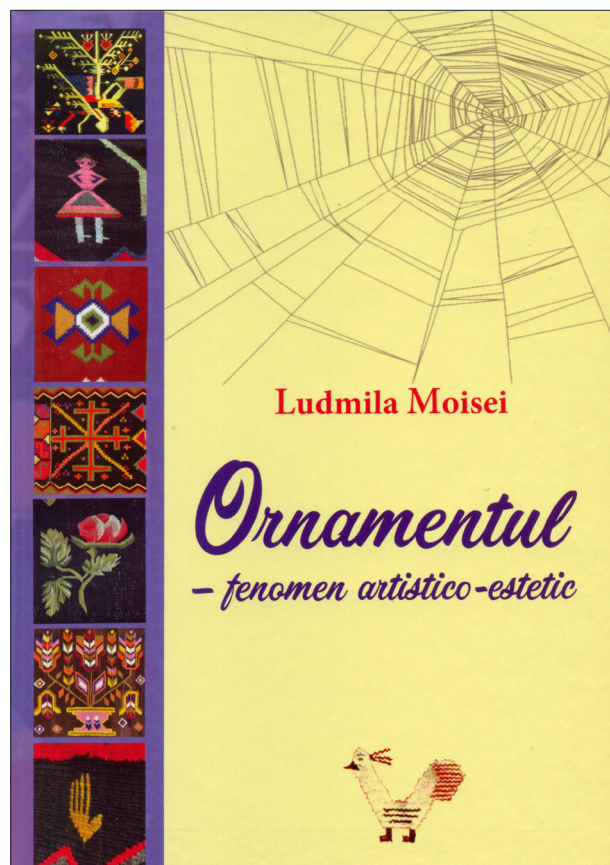
**ELOGIU FENOMENULUI ORNAMENTAL.
LUDMILA MOISEI. ORNAMENTUL: FENOMEN ARTISTICO-ESTETIC
(VIZIUNI ONTOLOGICE ȘI ESTETICE ASUPRA ORNAMENTICII
ȚESĂTURILOR TRADIȚIONALE).
CHIȘINĂU: PONTOS, 2017, 271 P.**

În contextul marcării unui an de la includerea în patrimoniul UNESCO a Tehnicilor tradiționale de realizare a scoarței din România și Republica Moldova (2016), dar și la începutul anului dedicat Patrimoniului Cultural, în cadrul Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei apare într-o splendidă ținută tipografică monografia *Ornamentul: fenomen artistico-estetic (Viziuni ontologice și estetice asupra ornamenticii țesăturilor tradiționale)*, autor Ludmila MOISEI, doctor în istorie, cercetător științific la Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM.

Așa cum a remarcat încă de la început cercetătoarea Varvara Buzilă, „timpul apariției acestei cărți este propice proceselor actuale de reconsiderare a fondului de simboluri în contextul căutării, construirii, promovării și demonstrării identității culturale a societății noastre” (p. 7).

În cadrul lucrării, autoarea cercetează aspecte fundamentale pentru cultura poporului nostru. De la început, abordează arta ornamentală ca fenomen artistico-estetic al culturii tradiționale, analizează situația în domeniu, fiind supuse analizei un spectru larg de lucrări tematice, ajungând la concluzia că ornamentica a devenit astăzi un domeniu de cercetare interdisciplinar la care participă specialiști din diferite domenii (etnografi, antropologi, folcloriști, sociologi, istorici, arhiviști, muzeografi). În pofida a toate acestea însă, multe aspecte au fost cercetate tangențial sau superficial, iar altele, sub auspiciile dinamismului cultural, necesită fie noi teoretizări, fie reactualizări (p. 28). În continuare, autoarea conturează traiectoria evoluției artei ornamentale, descrie funcțiile ornamentului abordat din perspectivă semiotică, estetică, cât și ca însemn al identității culturale, afirmând că, pe lângă funcția de comunicare, majoritatea motivele exercitau funcții simbolice, apotropaice, de consolidare a comunității etnice și de neam (p. 199).

Următorul capitol se axează pe particularitățile artistico-estetice ale țesăturilor de interior, marcate de confluența dintre tradițional și modern. Cercetătoarea apreciază țesăturile tradiționale de interior drept surse ale identității culturale și elemente definitorii ale culturii tradiționale autohtone. Tot aici, autoarea explică importanța tapiseriilor în decorul paleo-modern și rolul artei generative (concept nou în domeniul de cercetare) în traspunerea motivelor decorative pe textile.

Monografia culminează cu capitolul trei, consacrat descifrării conținutului simbolic-semiotic al motivele ornamentale. Demn de remarcat este faptul că problema semioticii și a mesajului simbolic este una fundamentală pentru știința etnologică și antropologică, dar prea puțin cercetată, autoarea reușind în acest sens să introducă în circuitul științific informații de valoare. Finalul monografiei este marcat de un glosar de termeni și semnificații, bibliografie și anexe.

Prin urmare, prin realizarea monografiei, autoarea a soluționat probleme științifice care rezidă în faptul de a demonstra că arta ornamentală constituie una din cele mai veridice modalități de comunicare etnoculturală și de sistematizare colectivă a reprezentărilor din lumea înconjurătoare, corespunzătoare stadiului de dezvoltare și scopurilor specifice fiecărei comunități, fapt care a condus la aprecierea ornamenticii țesăturilor pe plan național și european.

Astfel, pentru prima dată în istoria și etnografia autohtonă, s-a elaborat o lucrare de sinteză dedi-

cată integral ornamenticii – fenomen important al spiritualității noastre populare.

Cu lux de argumente, cu teze și antiteze, autoarea ne demonstrează că ornamentul poporului nostru constituie o concentrație de semnificații exprimate plastic prin semne, simboluri, metafore, alegorii și arhetipuri ancestrale. Autoarea a studiat și s-a condus de experiența teoretică a unor importanți istorici, etnografi, etnologi, literați, esteticieni și a altor exegeți în domeniu din străinătate și din republica noastră – fapt ce i-a permis să pătrundă în esențele imaginarului tradițional, în particularitățile evoluției artei decorative moldovenești și, în special, ale ornamentului.

Pentru o cercetare cât mai profundă a acestui fenomen complex, autoarea a reușit să găsească cele mai adecvate modalități. Multiplele aspecte ale ornamenticii (caracteristici morfologice, estetice, calități grafice și cromatice) sunt cercetate la modul interdisciplinar, din perspectiva istorică, etnologică, semiologică, fenomenologică, arheologică, culturologică, mitologică, pictografică și chiar imagologică și a corelațiilor dintre diverse spații geografice.

E necesar de remarcat că autoarea a folosit un bogat instrumentar bibliografic, utilizând surse din cele mai diverse timpuri și spații geografice. De asemenea, e de remarcat faptul că aria de investigație a autoarei a integrat piese decorative nu numai din arealul românesc, dar și din unele spații europene. Concomitent cu o vastă bibliografie, autoarea introduce în circuitul științific rezultatele cercetărilor de teren efectuate în diferite raioane din țară pe parcursul anilor 2010-2016. Logic și comprehensibil sunt expuse tablele cu referire la semnificația ornamentelor, elaborate pe baza surselor bibliografice și completate cu informații culese de pe teren.

Rezultatele obținute prin mecanismele comparării autoarea le-a redat într-un mod coerent, expresiv și într-o bună ținută științifică. Pe baza mai multor surse, cercetătoarea elaborează cu succes o clasificare semantică a ornamentelor, care, credem noi, are perspectivă în ulterioarele cercetări ale specialiștilor din domeniu.

Autoarea a găsit o formă reușită a discursului său științific: pe fundamentul problemelor evoluției ornamenticii, țesăturile se evidențiază, aidoma unor stopcadre într-o pânză cinematografică, redând aspectele și ideile esențiale din grafica, cromatica și semiologia ornamentului.

Ales cu gust și rafinament, materialul ilustrativ montat în interiorul discursului textual, dar și în anexe, depășește un simplu rol ilustrativ, provocând sugestii, noi dimensiuni, noi idei.

În ansamblu, cartea este o foarte bună sursă de informare pentru cei care se ocupă de arta populară, prezentând documentat țesăturile decorative românești și arătând o bogată documentare bibliografică și de teren.

Realizată în condiții tehnice și științifice remarcabile, în care grija pentru claritatea și precizia textului se îmbină cu o preocupare fermă pentru conținutul și valoarea plastică a imaginii, cartea se impune ca o contribuție substanțială în cunoașterea ornamentului ca fenomen artistico-estetic, subliniind necesitatea valorificării celor mai izbutite creații, racordate cerințelor estetice ale actualității.

Mariana ȚĂRANU